

Dobrá víra

Dobrou víru je třeba hodnotit objektivně; vychází se z toho, jak by věc byla posouzena při zachování obvyklé opatrnosti, kterou lze po každém požadovat. Okolnosti a z nich vyplývající právní důsledky uchopení držby je třeba zkoumat u každého držitele zvlášť. Nedostatek dobré víry předchůdce tak nevylučuje dobrou víru dalšího držitele.

Dobrou víru je třeba hodnotit objektivně; vychází se z toho, jak by věc byla posouzena při zachování obvyklé opatrnosti, kterou lze po každém požadovat. Okolnosti a z nich vyplývající právní důsledky uchopení držby je třeba zkoumat u každého držitele zvlášť. Nedostatek dobré víry předchůdce tak nevylučuje dobrou víru dalšího držitele.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1843/2000, ze dne 7.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A/ F. S., narozeného 1. 6. 1942, B/ P. S., narozené 7. 12. 1944, C/ G. K., narozeného 25. 1. 1939, a D/ J. K., narozené 31. 10. 1940, všech zastoupených advokátem, proti žalovaným: 1/ L. K., narozené 18. 1. 1926, 2/ K. O., narozené 27. 9. 1953, a 3/ V. G., narozené 20. 9. 1957, zastoupeným advokátem, o výkon práva z věcného břemene, vedené u Okresního soudu ve Frýdku - Místku pod sp. zn. 18 C 6/98, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. prosince 1999, čj. 9 Co 579/99-86, ve znění usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. února 2000, čj. 9 Co 579/99-95, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. února 2000, čj. 9 Co 579/99-95, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud ve Frýdku - Místku (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 28. ledna 1999, čj. 18 C 6/98-48, rozhodl výrokem I., že „první odpůrkyně je povinna trpět navrhovatelům čerpání vody ze studny na parcele č. 1694/4 a dále je povinna trpět právo vedení vodovodu ze studny na parcele č. 1694/4 směrem na parcelu č. 329 v obci S. H. a katastrální území S. H. I“, výrokem II., že „odpůrkyně 2) a 3) jsou povinny trpět navrhovatelům právo vedení vodovodu přes parcely č. 329 a 330/2, a to ve směru od studny na parcele č. 1694/4 směrem na parcelu č. 330/1, to vše v obci S. H. a katastrální území S. H.“ a výrokem III. rozhodl o nákladech řízení.

Žalobci se domáhali ochrany práv odpovídajících věcnému břemenu, a to práva čerpat vodu ze studny na pozemku první žalované a dále práva vést čerpanou vodu vodovodním potrubím přes pozemky žalovaných. Pokud jde o právo čerpat vodu, vyšel soud prvního stupně z obsahu dílčí smlouvy z 19. 10. 1885, kterou bylo právním předchůdcům žalobců zřízeno právo k bezplatnému

braní vody „z vyšší studně a nižšího koryta“ nacházejících se na pozemkové parcele č. 1693/3, nyní č. 1694/4 a bylo zapsáno v příslušné pozemkové knize. Toto právo bylo vykonáváno nepřetržitě do 4. 10. 1997. Vodovod byl vybudován v roce 1949 se souhlasem tehdejší vlastnice pozemků, pod jejichž povrchem je uložen. V roce 1980 byl vodovod rekonstruován. Soud prvního stupně uzavřel, že koncem roku 1959, kdy uběhla podle § 115 a násl. občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“), účinného od 1. 1. 1951, desetiletá lhůta k vydržení práva vést po pozemcích žalovaných vodovod, došlo k vydržení tohoto práva.

Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozhodující k odvolání žalovaných rozsudkem ze dne 20. prosince 1999, čj. 9 Co 579/99-86, ve znění usnesení ze dne 22. února 2000, čj. 9 Co 579/99-95, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I., „pokud jím byla odpůrkyni 1) uložena povinnost trpět navrhovatelům čerpání vody ze studny na parcele č. 1694/4 v obci S. H., k. ú. S. H.“. Ve zbývajících částech rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že zamítl „návrh, aby odpůrkyni 1) byla uložena povinnost trpět navrhovatelům právo vedení vodovodu ze studny na parc. č. 1694/4 směrem na parc. č. 329 a aby odpůrkyni 2) a 3) byla uložena povinnost trpět navrhovatelům právo vedení vodovodu přes parcely č. 329 a 330/2, a to ve směru od studny na parc. č. 1694/4 směrem na parcelu č. 330/1, to vše v obci S. H., k. ú. S. H.“. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Odvolací soud se neztotožnil se závěry soudu prvního stupně, pokud jde o žalobci tvrzené právo vést vodovod z předmětné studny na jejich pozemek. Uvedl, že právo vodovodu podle § 497 občanského zákoníku obecného z roku 1811 mělo stejně jako právo čerpání vody ze studny věcnou povahu. V roce 1949 mohla být titulem pro zřízení takového práva písemná smlouva zapsaná do veřejných knih. S odkazem na právní úpravu platnou v období od zřízení vodovodu do října 1997 a na rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdon 1178/96 a sp. zn. 2 Cdon 568/96, jakož i na R 26/1988 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek konstatoval, že žalobci, resp. jejich právní předchůdci sice prokázali, že právo nepřetržitě po dobu více než 10 let vykonávali, ale nebylo možno dovodit jejich dobrou víru, že by jim toto právo patřilo, neboť neexistoval potřebný právní titul, kterým byla písemná smlouva o zřízení služebnosti, resp. věcného břemene vedení vodovodu. Proto nedošlo ani k zápisu zmíněného práva do veřejných knih, ani k jeho vydržení.

Proti rozsudku odvolacího soudu v části, v níž změnil rozsudek soudu prvního stupně podávající žalobci dovolání, které výslovně opírají o dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. c) a d) občanského soudního řádu před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“). Polemizují se závěrem odvolacího soudu, že nebyli v dobré víře, že jsou subjekty sporného práva a uvádějí, že způsob dopravy vody ze studny potrubím považovali za výkon práva odebírat vodu. Takový výkon byl nejen ve prospěch oprávněného, ale i povinného, neboť oprávněný nemusel vstupovat na cizí pozemek za účelem čerpání vody. Dobrá víra na oprávněné straně se tedy vztahovala k původní smlouvě z 19. 10. 1885, neboť od ní tato strana odvozovala své právo. Dovolatelé v 80. letech prováděli výměnu potrubí v domnění, že jsou oprávněnými osobami z věcného břemene, a že vykonávají právo odpovídající věcnému břemenu. Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu v napadené části a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání žalovaní odkazují na odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, zejména pokud jde o výklad pojmu vydržení práva věcného břemene a pojmu dobrá víra. K svedení vody do vodovodního potrubí došlo na základě ústní dohody a šlo tudíž o výprosu; nelze směřovat právo braní vody ze studny s právem vodovodu. Navrhují, aby dovolací soud dovolání žalobců zamítl.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobami k tomu oprávněnými, je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ [dovolateli tvrzenému dovolacímu důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) OSŘ obsah dovolání neodpovídá], a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Právo odpovídající věcnému břemenu lze nabýt také výkonem práva (vydržením); ustanovení § 134 ObčZ zde platí obdobně (§ 151o odst. 1 ObčZ). Oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o movitost, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost (§ 134 odst. 1 ObčZ). Je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná (§ 130 odst. 1 ObčZ).

Odvolací soud vyšel z publikované judikatury a jeho závěru, že ústní smlouva z roku 1949 nemohla být v dané věci podkladem pro vydržení práva, odpovídajícího věcnému břemenu, nelze nic vytknout. Odvolací soud se však nezabýval všemi právně významnými skutečnostmi, které v dané věci vyšly najevo.

Odvolací soud správně poukázal na judikaturu Nejvyššího soudu, podle které se dobrá víra držitele, která je dána se zřetelem ke všem okolnostem věci, musí vztahovat i k titulu, na jehož základě mohlo držiteli vzniknout vlastnické právo. To ovšem neznamená, že takový titul musí být dán; postačí, že držitel je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že tu takový titul je. Postačuje tedy domnělý právní titul (titulus putativus). Posouzení, je-li držitel v dobré víře či nikoli, je třeba vždy hodnotit objektivně a nikoli pouze ze subjektivního hlediska (osobního přesvědčení) samotného účastníka. Je třeba vždy brát v úvahu, zda držitel při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, neměl, resp. nemohl mít, po celou vydržecí dobu důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří. Dobrá víra, která je dána „se zřetelem ke všem okolnostem“, zaniká v okamžiku, kdy se držitel seznámil se skutečnostmi, které objektivně musely vyvolat pochybnost o tom, že mu věc po právu patří anebo že je subjektem práva, jehož obsah vykonává. Jde o posouzení dobré víry vztahující se k (skutečnému či domnělému) titulu, na jehož základě se ten, kdo se dovolává vydržení, chopil držby. Dobrou víru je třeba hodnotit objektivně; vychází se z toho, jak by věc byla posouzena při zachování obvyklé opatrnosti, kterou lze po každém požadovat. Okolnosti a z nich vyplývající právní důsledky uchopení držby je třeba zkoumat u každého držitele zvlášť. Nedostatek dobré víry předchůdce tak nevylučuje dobrou víru dalšího držitele (např. nebyl-li zůstavitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc nebo právo patří, nevylučuje to dobrou víru dědice, stejně je tomu u prodávajícího a kupujícího).

V případě, že účastník řízení sám podmínky vydržení nesplní, je namístě zabývat se tím, zda i držba jeho předchůdců byla kvalifikovaná, případně zda již tito předchůdci věc nebo právo nevydrželi. Pokud však účastník, který vydržení uplatňuje, sám jeho podmínky splnil, je nadbytečné zabývat se i oprávněností držby, případně vydržením jeho předchůdců.

V projednávané věci bylo zjištěno, že žalovaní mají na základě smlouvy ze dne 19. 10. 1885 právo z

předmětné studny „bezplatně vodu brátí“. Současně žalobce A vypověděl, že usedlost, v prospěch jejíhož vlastníka bylo právo věcného břemene (původně služebnost) brát vodu zřízeno, užívá od roku 1970, jejím spoluvlastníkem se spolu se zbývajícími žalobci stal v roce 1982, kdy ji koupil od svého tchána; po celou dobu od roku 1970 čerpali vodu s předmětné studny pomocí potrubí, vedeného přes pozemky žalovaných. Z žaloby i z výpovědi žalobce A vyplývá tvrzení, že žalobci byli v domnění, že právo brát vodu ze studny zahrnovalo i právo vést vodu potrubím přes pozemky žalovaných. Z toho se podává, že za právní titul, na jehož základě mělo právo vést vodu přes cizí pozemek vzniknout, považovali smlouvu z roku 1885.

Odvolací soud správně dovedl, že smlouva z roku 1885 nezaložila služebnost vodovodu (tedy vedení vody potrubím přes pozemky žalovaných), a že pokud by se žalobci domnívali, že věcné břemeno (služebnost) vzniklo na základě ústní smlouvy z roku 1949, nemohli být se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že jsou subjekty práva odpovídajícího věcnému břemenu. Nezabýval se však otázkou, zda žalobci mohli s ohledem na formulaci smlouvy z roku 1885 a na dlouhodobé chování obou stran sporu při užívání a rekonstrukci vodovodu, při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, být v dobré víře, že právo vést odebranou vodu potrubím přes pozemky žalovaných vzniklo na základě uvedené smlouvy z roku 1885, resp. že je obsaženo v právu brát vodu ze studny.

Odvolací soud též správně uvedl, že pokud by předchůdci žalobců vykonávali sporné právo na základě výprosy, nemohli by se stát držiteli tohoto práva. Žalobci však počali vykonávat obsah práva v době, kdy usedlost koupili; o výprosu by šlo jediné v případě, že by i oni věděli, že žalovaní povolili vedení vodovodu přes jejich pozemky jen jako úsluhu. Takové skutkové zjištění však v nalézacím řízení dosud učiněno nebylo. Také samotná okolnost, že o vybudování vodovodu se předchůdci účastníků v roce 1949 ústně dohodli, ještě nemusí svědčit o výprose; mohlo jít i o zřízení obligačního práva anebo účastníci mohli jednat v omylu, že z existující služebnosti vyplývá i právo vodovodu a ústně dohodli podmínky jeho výkonu. K posouzení věci je zapotřebí učinit skutková zjištění, případně věc posoudit podle pravidel o důkazním břemenu.

Pokud odvolací soud neposoudil právní stránku věci i se shora uvedených hledisek, je ve věci dán dovolací důvod, uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta za středníkem) a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)